

Po Jugoslaviji

Zakon o volitvah poslancev v narodno skupščino je od kraljevih namestnikov podpisan. Volitve se bodo vršile, ko bodo razmere za to ugodne.

Skupna seja Kmetijskih zbornic. V Beogradu se je vršila 7. marca skupna seja Zveze Kmetijskih zbornic. Seje so se udeležili poleg delegatov kmetijski minister, minister za promet, gradbeni minister in minister za telesno vzgojo. Sestanek je vodil predsednik Zveze bivši poslanec Bardžak, ki je poudarjal v svojem otvoritvenem govoru koristi, ki so jih izkazale doslej zbornice kmečkemu stanu. Kmetijski minister se je zavzemal za to, da bodo morale dobivati Kmetijske zbornice v pretres vse zakonske osnutke, kateri se nanašajo na kmečki stan. Zakon o kmetijskih zbornicah mora dati zbornicam večjo oblast v samoupravih ter možnost sodelovanja z vsemi ustanovami, ki imajo stike s kmetom. Na seji so bila podana poročila o delovanju zbornic v preteklem letu. Razvila se je splošna razprava o smernicah za nadaljnje delo zveze. V imenu slovenske Kmetijske zbornice je govoril g. banski svetnik Franc Prelog od Sv. Marjete na Dravskem polju. Razpravljal je o potrebi znižanja cen cementu in o ureditvi uvoza modre galice za kmečke potrebe. Modra galica bi morala priti v seznam predmetov, ki spadajo pod nadzorstvo cen. G. Prelog se je bavil tudi še z vprašanjem dednih pristožbin, s prehajanjem zemlje v nekmečke roke, s potrebo spremembe lovskega zakona ter s trošarino na vino in žganje. Za g. Prelogom so govorili še drugi govorniki ostalih Kmetijskih zbornic. Sestanek je zaključila obširna resolucija, ki obsega vse najbolj nujne potrebe in težnje kmečkemu stanu v sedanjih hudih časih.

Naglo vojaško sodišče. Ministrski svet je predpisal uredbo o naglih vojaških sodiščih v pripravljalnem, mobilnem in vojnem stanju. To sodišče je izredno vojaško sodišče, ki se more v vojnem ali mobilnem stanju ustanoviti po odločbi pristojnega vojaškega starešine, v pripravljalnem stanju pa s kraljevim ukazom, na predlog ministra za vojsko in mornarico in v soglasju z ministrskim svetom. Naglo vojaško sodišče izreče samo smrtno kazen, proti njegovi sodbi ni nobenega pravnega leka. Pred naglo sodišče pride tisti, ki na bojišču noče izvrševati svoje vojaške dolžnosti, častnik, ki se oddalji od svoje čete, da bi se izognil bližnji borbi, ali pa, ki se samovoljno oddalji od svoje čete, da bi prestopil ali se vdal sovražniku; vojaška oseba, ki na bojišču zapusti svojo četo ali službo ali pa druge nagovarja k begu ali odlaganju orožja; kdor se na bojišču

pokaže neubogljiv in se pri tem upre z orožjem; kdor na bojišču s silo ali grožnjo preprečuje predpostavljene pri izvrševanju njegove dolžnosti; kadar se v pripravnem, mobilnem ali vojnem stanju najmanj pet vojaških oseb upre in se zoperstavlja vojaški oblasti; kdor v vojnem stanju eno ali več oseb poziva ali hujska, da bi izvršile eno izmed navedenih dejanj. Naglo sodišče sestavlja pet častnikov.

Na Hrvaškem bi radi temni elementi vzbudili nezadovoljstvo ljudi ter vprizorili nemire. To so frankovski elementi, ki sanjarijo o nekem samostojnostnem položaju Hrvaške, ki je nemogoč. Ti ljudje so omejenega duha in ne vidijo, kaj se danes na svetu godi. Mimo teh sanjarjev so šli dogodki na Češkem in Poljskem in niso nanje napravili nobenega vtisa. Tako daleč so se ti ljudje spozabili, da s pomočjo komunističnih agentov polagajo v Zagrebu dinamitne patrone v telefonske govornice in peklenke stroje na sodišča. Voditelj hrvaškega naroda dr. Maček je naslovil oklic na prebivalstvo Zagreba, ki je bil razširjen v lepkih po vsem mestu. V tem oklicu dr. Maček ostro obsoja izdajalsko postopanje teh ljudi in poziva prebivalstvo, naj podpira javno oblast, da se počenjanje teh teroristov (ustrahovalcev) čimprej zatre. Banovinska oblast je začela energično nastopati zoper frankovsko gibanje. Glavne voditelje je dala zapreti, izhajanje frankovskih glasil

ob
reumi

poskusite 1-2

ASPIRIN

tablete

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin.

Ogl. 193. pod 5 br. 37692 od 22. XII. 1939.

(»Hrvaškega naroda«, »Neodvisnosti«) pa je prepovedala.

Kmetijska družba odstopila od tožbe

Ko so JNS kmetijci dobili z znanimi sredstvi Kmetijsko družbo v svoje roke, so jo spremenili, da bi jo lažje ohranili v svoji oblasti, v zadruge. Na poslovanje Kmetijske družbe kot zadruge je izrekel banski svetnik (pозnejši poslanec) Janez Štrcin na seji banskega sveta v Ljubljani 16. februarja 1937 težke obtožbe. Kmetijska družba je naperila proti Štrcinu tožbo radi klevete. Tožba je bila vložena spomladi 1937. Toženi Štrcin je vložil svojo pismo obrambo. Zaradi nekaterih trditvev v tej obrambi sta se čutila tudi člana glavnega odbora Kmetijske družbe bivši poslanec JNS Milan Mravlje in Ivo Sancin užaljena ter sta vložila zasebno tožbo zoper Štrcina. Bilo je več razprav, ki so se vleklye do letošnjega leta. Zadnja je bila 13. februarja 1940, ko je bilo predloženo sodišču revizijsko poročilo banske uprave o poslovanju Kmetijske družbe. Zastopnik tožiteljev je prosil, naj se preloži razprava, da bi mogel proučiti revizijsko poročilo. Sodišče je to storilo ter razpisalo ponovno razpravo na 5. marec. Na razpravo pa ni bilo tožiteljev in njihovega zastopnika. Radi tega se smatra, da je Kmetijska družba z za-

sebnimi tožitelji vred odstopila od tožbe kljub temu, da se je svoj čas čutila oklevetano. Očitki, ki jih je Janez Štrcin izrekel zoper Kmetijsko družbo in radi katere je bil od nje tožen, so naslednji:

1. Da je Kmetijska družba kot zadruge izkazala potvorjene računske zaključke in izkazovala dobičke, ki so bili faktično izguba.
2. da se je rezervni sklad od leta 1934. do leta 1935. zmanjšal od 4.272.000 na 3.000.000 dinarjev in da je tudi pri rezervnem skladu znašala izguba okrog 1.400.000 din.
3. da je izgubil svoj čas upoštevani list družbe »Kmetovalec« ves ugled. Tako je svoj čas bil tiskan v več kot 10.000 izvodih, leta 1936. le še v 4500 izvodih, leta 1937. pa samo še v okrog 2000 izvodih;
4. da se režija Kmetijske družbe kljub zmanjšanemu prometu ni zmanjšala in da je uradništvo sijajno plačano in da družba plačuje potovanja v inozemstvo;
5. da se je akcija z jabolk izjalovila in da je mnogo jabolk segnilo, in
6. da je Kmetijska družba tudi pri kupčiji z zelišči napravila 250.000 din izgube.

Plinske maske pred sto leti. Plinska maska nikakor ni izum najnovejše dobe, saj je stara že sto let. Ko so prišli v rabo strupeni plini in drugi »razveseljivci« načini moderne vojne, se je pojavila tudi plinska maska. Izumil jo je leta 1825. neki delavec. V svoji prvotni obliki se je komaj razlikovala od modernih mask. Sestavljena je bila iz usnjenege plašča, ki je zakrival ves obraz in ki ga je bilo ob vratu mogoče tesno zapreti z vatraniimi jermeni. Dve okrogli luknji, ki sta bili zadelani s steklom in sljudo, sta omogočali gledanje, dihanje pa je njen nosilec skozi rilcu podobno cev, ki je bila na koncu zaprta s kosom grobe volne in vlažno gobico. Goba naj bi vsrkavala strupene pline, bla-

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

»Oh, mati Elza, zgodila se je velika nesreča.«
»Kaj se je zgodilo? Povej!« je starka zavpila z glasom, ki je bil poln groze.
»Šubin je ubil očeta!« je odvrnila Nataša.
Mati se je zamajala, a preden je padla, jo je Fedor ujel in peljal k stolu.
Iz sobe se je medtem slišalo obupno klicanje:
»Nataša! Nataša!«
Nataša je odhitela v sobo.
»Nataša, umrl bom!« je hropel bolnik. »Umrl bom. Ker je oče mrtev, bom tudi jaz umrl...«

Nataša ga je objela in mirila. Ona je še imela toliko moči, da je v srcu našla nekaj tolažljivih besed.

Peter jo je molče poslušal. Na njegovih ustnicah se je prikazala krvava pena. Zdelo se je, da se življenje hoče posloviti iz tega suhega telesa, ki je bilo tako lahko, kakor da bi bilo narejeno iz prozorne, netvarne snovi.

Mati je slišala sinove klice. Zbrala je moči in šla v sobo. Fedor jo je podpiral. Pri postelji je pokleknila, glavo naslonila na odelo in z bolestjo v srcu poslušala sinovo hropenje. Peter je položil svojo vročico roko na

njeno glavo in je šepetaje izgovarjal njeno ime, ker ni imel moči, da bi jo glasno poklical.

Fedor je ves pretresen opazoval ta žalostni prizor. Njegov pogled se je ustavil zdaj na Petrovem bledem, suhem obrazu, zdaj na Natašinih plavih laseh, zdaj na materi. V njegovem srcu je rasla jeza. V teh treh nesrečnikih je zrl vse žrtve boljševiškega trinoštva. Vse bolj je čutil, da se mora maščevati. To zahtevata Krilov in Olgorov, to zahtevajo neštete druge žrtve, ki so že prej izkrevale, to zahteva sveta ukrajinska zemlja, ki ječi pod boljševiški petami in hrepeni po svobodnem soncu...

Že po naravi borben je imel vse odlike moči in odločnosti. Trpljenje, ki ga je moralo prenašati ukrajinsko ljudstvo pod boljševiškim režimom, ga je sililo, naj naredi konec rdečemu peklu. Ni si prikrival nevarnosti, ki ga čakajo, a jim je mirno gledal v oči. Zavedal se je, da se brez žrtve ne da doseči nič velikega. Dvignjene glave, stisnjenih ust, z izrazom odločnosti bo šel svoji usodi naproti.

Nataša, ki se je doslej sklanjala nad Petrom in ga božala po laseh, se je vzravnila in pogledala Fedorja. Mladičovo plemenito vedenje jo je polnilo s spoštovanjem do njega.

Fedor si je prizadeval, da bi oblažil nesrečo, ki je zadela družino. Tolažil je reveže in jih vzpodbujal, da ne

Novice iz domačih krajev

70 letni jubilej g. studeniškega župnika. V Studenicah pri Poljčanah je obhajal zadnje dni 70 letnico g. Jožef Čede, tamošnji župnik in duhovni svetnik. G. jubilar je že 37 let studeniški dušni pastir in je v teh letih prenovil župnijo v duhovnem, prosvetnem in gospodarskem oziru. Veseli se obče priljubljenosti ter spoštovanja radi zglede duhovniške gorečnosti ter delavnosti za vsestranski povzdig župnije, v kateri mu je poverjena tudi skrb za tamošnji samostan magdalenk. G. Čede je bil za svoje veliko delo v cerkvi odlikovan z imenovanjem za duhovnega svetovalca. Za požrtvovalno narodnoubudno, prosvetno in gospodarsko delo mu je podelil kralj red sv. Save IV. stopnje. K 70 letnici častita dobremu gospodu »Slov. gospodar« z željo, da bi mu nebeška Kraljica pri Vsemogočnem izprosila za nadaljnje življenje in plodonosno delovanje krepkejšega zdravja!

Ponesrečil pri premikanju vanogov. Na koškem kolodvoru v Mariboru je prišel pri premikanju med odbijače 31 letni delavec Franc Predan, katerega so oddali s hudimi notranjimi poškodbami v bolnišnico.

Dva se poškodovala s slamoreznico. Slamoreznica je odrezala prste 27 letnemu posestniku sinu Francu Šešerku iz Hlaponcev pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah. — Pri slamoreznici zaposleni 31 letni posestnik Jernej Lužnik iz Landeka pri Novi cerkvi je tudi ob prste na roki.

Utonil v potoku. 72 letni Ivan Šrok, preužitkar iz Rance v Slov. goricah, je šel s kolodvora v Pesnici proti domu. Kakih 200 korakov pred domom je zgubil na brvi preko potoka Cerknica ravnotežje, padel je v vodo, ki je bila komaj 80 cm globoka, in utonil.

Smrtna nesreča pri spravljaju drv. V šmartnem na Pohorju je bil zaposlen v gozdu grofa Attemsa s spravljajem drv 18 letni delavec Jernej Ajd iz Smrečnega. Vozil je drva na samotnih saneh po strmih kolovozu. Na strmini je zgubil oblast nad vozilom, ki je zadelo ob smreko in Ajdu je stisnilo prsni koš tako, da je čez pol ure umrl.

Smrtno ponesrečil pri oddaji strele. V mariborski bolnišnici je umrl 60 letni posestnik Franc Lorber iz Partinje v lenarškem okraju. Lorber je hotel ustreliti bolnega psa, a je tako nerodno ravnal s puško, da se je sprožila in naboj je zadel Lorberja v glavo.

Nesreča pri kidanju snega s strehe. Eteika Dokl, 17 letna služkinja pri Dietrichu v Murški Soboti, je kidala sneg s strehe. Med delom ji je spodrsnilo, padla je na tla in si je pri padcu poškodovala hrbtenico, ter zlomila roko.

Avtomobil hudo povozil dekleta. Na državni cesti blizu hiralnice v Vojniku pri Celju je povozil avtomobil 17 letno Nežo Legvartovo iz Vin pri Novi cerkvi. Revi je odtrgalo desno roko nad komolcem, zlomila si je desno nogo in dobila hude poškodbe na glavi. Ponesreče-

no je avtomobil, ki jo je tako hudo poškodoval, takoj prepeljal v celjsko bolnišnico.

Podlegel opeklina. Naš list je poročal, kako je eksplodirala v občinski pisarni pri Sv. Petru pod Sv. gorami z nevarnim petrolinom napolnjena svetilka in je dobil pri nesreči nevarne opekline občinski tajnik Filip Šinkovec. Opečenega so prepeljali koj v brežiško bolnišnico, kjer je pa zadnje dni podlegel opeklina. Občina je oskrbela prevoz preminulega v št. Peter in so ga tam pokopali ob veliki udeležbi šentpeterčanov. Govorila sta mu ob odprtem grobu domači g. župnik in župan g. Zorenč. Marljivi, pošteni ter vestni tajnik je bil rodom iz Črnega vrha nad Idrijo.

Veja bukke ubila hlapca. 18 letni hlapec Jožef Gorenc iz Ormoške vasi na Dolenjskem se je podal z gospodarjem v gozd, kjer sta podirala drevje za drva. Izpodsekana veja bukke je udarila hlapca tako nesrečno, da je obležal mrtev z zlomljenim tilnikom.

Vlak povozil očeta peterih neposkrbljenih otrok. Na povratku iz Zagorja proti Savi je presenetil vlak zvečer na progi 43 letnega železničarja Antona Judeža. Radi precejšnjega mraza je revežu najbrž pri odskoku s tira spodrsnilo, da je padel pod lokomotivo, ki mu je odrezala nogo, ga vlekla s seboj nekaj metrov in ga strašno razmesarila. Rajni je bil dober mož ter skrben družinski oče. Zapušča vdovo in pet neposkrbljenih otrok.

Brusilna plošča razbila materi glavo. Minika Kapusova, 40 letna žena pismonoše v Radovljici na Gorenjskem, je bila zaposlena v tovarni okovov. V delavnici so preizkušali no-

B. Sapošnikov, šef sovjetskega generalnega štaba

F. Cakmak, maršal turške vojske

G. Mattson, 18 letna Finka, junaška gasilka v mestu Abo

Sika na finskem ujetega in njenega sovjetskega vojaka

smejo obupati. Pomanjkanja ne bodo trpeli. V skritih skladiščih pristave je dovolj moke, slanine, sočivja, sadja in belic. Obljubil je, da jim vsako noč prinese nekaj živeža.

Osirotela družina je s čustvom hvalečnosti poslušala Fedorjeve besede. Vsem trem se je zdelo, da nekdo vliva balzam na srčno rano, ki jo je vsekala očetova smrt.

Starka se je dvignila in je stopila k mladeniču. Prijela ga je za roke in s tresočim glasom spregovorila:

»Fedor, ti si naš rešitelj! Kako se ti naj zahvalimo? Bog ti naj poplača vse in ti naj podeli srečo, ki jo zaslužiš!«

Nataša se je divila mladeničevemu ponosnemu obrazu. Iz njegovih oči je žarela neka privlačna sila. Govoril je s tako prepričevalnostjo, da ni bilo mogoče dvomiti o resničnosti njegovih besed.

Mladenič je obljubil, da bo ob nastopu teme spet prišel. Nato se je poslovil. Materi je stisnil roko, Petra je pobožal po laseh in obrazu, Nataša pa je prijel za roko in jo peljal s seboj do vrat. Na pragu ji je tiho pošepetal:

»Nataša, ljubim te! Z Bogom! In na svidenje!«

Nataša je zadržala in se nasmešnila. Njena roka se je tresla v njegovi.

»Z Bogom, Fedor! In na svidenje!« je dahnila polglasno.

Dekletove misli so hitele za Fedorjem. Zrla ga je pred seboj kot vzor moške lepote, plemenitosti in odločnosti. Srce se ji je polnilo s ponosom ob zavesti, da bo smela biti njegova žena. Nenadoma pa je vzdihnila, ker se je spomnila na preteklost. Fedor je bil že od otroških let tak in ona ga je vendar bila prezrla in se ogrela za brata Klavsa, ki je v plemenitosti za njim daleč zaostajal. Koliko bolečin bi ji bilo prihranjenih, če ne bi prišlo do te žalostne s Klavsom!

6.

Po Natašinem odhodu se je Šubina polastil nemir. Vznemirjala ga je misel, da bo vsa stvar imela zanj usodne posledice. Prepričan je bil, da bo Nataša takoj razglasila po vasi, da je ubil njenega očeta in Olgopora. Predstavil si je tudi, kaj se bo nato zgodilo. Vaščani, ki so že ponovno pokazali svojo nejevoljo in upornost, se bodo zbrali, da bi maščevali smrt mož, ki so ju smatrali za junaka, ker sta se bila med prvimi v Denjikinovi protiboljševiški vojski. In kaj si bo začel, če pride do upora? Pomoč, ki mu jo bodo mogli nuditi njegovi priganjači, ne bo nič izdala nasproti podivjani množici. Od drugod pa ne bo mogel dobiti pomoči v tako kratkem času.

Šubin, ki je izvršil toliko grozodejstev, je bil velik strahopetec. Svoje zločine je mogel izvršiti samo tako,

go pa večje delce, kakor saje in prah. Čeprav je bila ta maska primitivna, je vsaj proti dimu gotovo dobro služila. Njena zračna cev je segala do tal, a dima je v zraku neposredno ob tleh, kakor znano, precej manj.

Kralj in njegov tajnik. Švedski pesnik Karel Mihael Bellan je bil tajnik kralja Gustava III. in vladar ga je zavaljo njegove sposobnosti zelo cenil. Nekoč je pesnik zavaljo nekega nespoštljivega odgovora padel v nemilost, pregnali so ga z dvora. Kralj pa mu je še potem pošiljal vsakovrstna dela na dora. Nekega dne je Bellan zvedel, da bo kralj ob doletenju urli jahal mimo njegove hiše, pa mu je pripravil nenavaden prizor. Pesnik je bil naslonjen, namiljen po obra-